

Дубова О.Т.

*студентка 5-го курсу факультету підготовки слідчих
Національного університету «Одеська юридична академія»*

УЧАСТЬ АДВОКАТА ПРИ ПРОВАДЖЕННІ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ

Відповідно до положень частини 1 статті 223 Кримінального процесуального кодексу України (далі КПКУ), слідчі (розшукові) дії є діями, спрямованими на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні. (Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2013. – № 9-10, № 11-12, № 13. – Ст.88)

Однією з перших слідчих (розшукових) дій є огляд місця події, при проведенні якого отримується максимальна кількість первинної інформації щодо відповідної справи. Огляд місця події здійснюється з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення. При провадженні огляду місця події може приймати участь підозрюваний та його захисник для запобігання не порушення прав свого підзахисного, а 3 статті 223 КПКУ говорить нам про те, що слідчий, прокурор вживає належних заходів для забезпечення присутності під час проведення слідчої (розшукової) дії осіб, чиї права можуть бути обмежені чи порушені. (Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2013. – № 9-10, № 11-12, № 13. – Ст.88)

Відповідно до частини 1 статті 45 КПКУ, захисником є адвокат. Адвокатом може бути фізична особа, яка має повну вищу юридичну освіту, володіє державною мовою, має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування (крім випадків, встановлених цим Законом), склала присягу адвоката України та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю. (Про адвокатуру та адвокатську діяльність. Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2013. – № 27. – Ст.282) Згідно з частиною 3 статті 46 захисник користується процесуальними правами підозрюваного, захист якого від здійснює. (Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2013. – № 9-10, № 11-12, № 13. – Ст.88)

Участь адвоката у огляді місця події не розповсюджена в практичній діяльності, тому що огляд є однією з перших слідчих дій спрямованих на отримання інформації в провадженні та провадиться до визначення підозрюваного і залучення захисника. Але у випадках, коли провадиться огляд в присутності підозрюваного, участь адвоката є необхідною для запобігання не порушення процесуальної форми та забезпечення прав підозрюваного, тому що кожне порушення виявлене захисником, може бути приводом для оскарження законності проведеної слідчої (розшукової) дії.

Захисник при огляді місця події:

1) здійснює спостереження за порядком залучення понятих. Захисник акцентує увагу на кількості понятих, яких за загальним правилом повинно бути дві особи. Поняті повинні мати при собі посвідчення особистості, відповідно до пред'явленого документа слідчий, прокурор вписують дані про понятих в протокол. Також, захисник спостерігає за порядком роз'яснення понятим їх прав щодо огляду місця події. Поняті повинні знати, що мають право у письмовому вигляді робити зауваження щодо проведеної слідчої (розшукової) дії, які долучаються до протоколу. Захисник повинен розуміти, що поняті це не заінтересовані особи, які своїм підписом у протоколі посвідчують відповідність інформації написаної у протоколі з проведеною слідчою (розшуковою) дією. Адвокат стежить за безперервною участю понятих при провадженні огляду.

2) стежить за проведенням огляду місця події. А саме за порядком фото-фіксації зовнішнього вигляду місця події до втручання в її первинний стан. Унеможливорює внесення на місце події предметів, що не знаходились на ньому та є доказами вини його підзахисного. Фіксує знаходження сторонніх осіб на місці події.

3) контролює дотримання часу проведення цієї слідчої (розшукової) дії. Захисник має звертати увагу і на час проведення слідчої дії, оскільки проведення слідчих (розшукових) дій у нічний час (з 22 до 6 години) не допускається, за винятком невідкладних випадків, коли

затримка в їх проведенні може призвести до втрати слідів кримінального правопорушення чи втечі підозрюваного.

4) контролює дотримання порядку огляду, фіксації (прив'язки до місця знаходження), збирання доказів та їх пакування для транспортування. Огляд речей, документів та речовин повинен здійснюватися без пошкодження їх цілісності (особа яка проводить огляд не має права наступати на речі, документи та речовини, тому що тим самим змінює їх початковий вигляд та структуру). Пакування доказів здійснюється відповідно до особливостей речей, документів та речовин, що були вилучені при огляді. Наприклад, речовину бурого кольору схожу на кров необхідно збирати на марлеву тканину, а не на ватну паличку, тому що з марлевої тканини зняти речовину набагато легше, а скласти необхідно в паперовий конверт, для запобігання процесів гниття. Коли речі, документи та речовини вже поміщені в пакети, на кожному з них ставиться печатка органу досудового розслідування, підпис слідчого, прокурора які проводять огляд та підтверджується підписами обох понятих, а також фіксується інформація щодо доказу, який знаходиться в тому чи іншому пакеті.

5) слідкує за правильністю складання протоколу та відповідністю інформації в ньому реальній слідчій (розшуковій) дії. Однією з самих розповсюджених помилок при складанні протоколу є відсутність нумерації сторінок та підписів понятих на кожній сторінці. Також захисник звертає увагу на відповідність дати проведення слідчої дії, часу її початку та закінчення.

Адвокат є основним джерелом захисту для підзахисної особи на всіх етапах огляду місця події. Відповідно до вищевикладеного, необхідність участі адвоката на початковому етапі досудового розслідування цілковито обумовлена. Будь яке порушення процесуальної форми слідчим, прокурором в процесі провадження слідчої дії може бути оскаржене адвокатом та зробити докази отримані під час слідчої (розшукової) дії недопустимими.

Таким чином, при огляді місця події захисник звертає увагу на:

- 1) Осіб які приймають участь у слідчій дії, та документальне підтвердження їх особи, а також на відповідність суб'єкта, що приймає участь при огляді, тієї особи, що записана до протоколу.
- 2) На порядок роз'яснення прав учасникам слідчої (розшукової) дії.
- 3) На процес провадження самої слідчої дії та на порушення при провадженні огляду місця події.
- 4) На оформлення результатів слідчої дії та на записи у протоколі.

Дячук М.М.

*студентка 5-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОБОВ'ЯЗКОВА УЧАСТЬ ЗАХИСНИКА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Згідно Конституції України громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Кожен має право на правову допомогу, вільний у виборі захисника. Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура.

Відповідно до п. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05 липня 2012 року захист – це вид адвокатської діяльності, що полягає в забезпеченні захисту прав, свобод і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішується питання про їх застосування у кримінальному провадженні, особи, стосовно якої розглядається питання про видачу іноземній державі (екстрадицію) (ЗУ «Про адвокатуру і адвокатську діяльність» від 05.07.2012 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>).

Інститут захисту та захисник як суб'єкт кримінально-процесуальної діяльності здавна були предметом дослідження в працях багатьох юристів. Проблеми визначення кола осіб, які можуть бути захисниками у кримінальному провадженні та його правового статусу розглядалися в роботах таких науковців, як В. І. Бояров, Ю. М. Грошевський, В. І. Галаган, Ю. О.